ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

Objelodanjivanje podataka Erste Bank AD Podgorica za 2015. godinu

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

SADRŽAJ

1. UVOD 3
2. Finansijski iskazi (član 5 Odluke) 3
3. Strategija i politike upravljanja rizicima (član 6 Odluke) 3
4. Konsolidacija (član 7 Odluke) 5
5. Sopstvena sredstva Banke (član 8 Odluke) 5
6. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala (član 9 Odluke) 8
7. Kreditni rizik (Član 10 Odluke) 11
8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti (Član 11 Odluke) 16
9. Rizik druge ugovorne strane (Član 12 Odluke) 17
10. Operativni rizik (Član 13 Odluke) 19
11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica (Član 14 Odluke) 21
12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige (Član 15 Odluke) 21
13. Sekjuritizacija (Član 16 Odluke) 21
14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika (Član 17 Odluke) 22

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

1. UVOD

U skladu sa članom 104 (Objelodanjivanje podataka) Zakona o bankama i Odlukom Centralne Banke Crne Gore o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka i članom 3 ove Odluke, Erste Bank AD Podgorica (u daljem tekstu: Banka) javno objelodanjuje podatke o svom finansijskom stanju i poslovanju za 2015. godinu.

Izvještaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne podatke shodno odredbama Odluke o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka.

Izvještaj se javno objelodanjuje na internet stranici Banke www.erstebank.me.

2. Finansijski iskazi (član 5 Odluke)

Finansijski iskazi koje čine: Izvještaj nezavisnog revizora, Iskaz o ukupnom rezultatu, Iskaz o finansijskoj poziciji, Iskaz o promjenama na kapitalu, Iskaz o tokovima gotovine i Napomene uz finansijske iskaze, Banka objavljuje u posebnom dokumentu Finansijski izvještaji 31.12.2015. i izvještaj nezavisnog revizora na svojoj internet stranici www.erstebank.me.

3. Strategija i politike upravljanja rizicima (član 6 Odluke)

3.1 Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika

Strategija upravljanja rizicima je sveobuhvatna i ključni je koncept upravljanja rizikom Banke, i to na način da se rizik identifikuje i procjenjuje, da se ovladava rizikom, tj. utiče na njegovo smanjenje, da se vrši praćenje rizika, kao i da se obezbijede ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima. Strategija podrazumijeva izbor pravaca, metoda i instrumenata za realizaciju poslovnih ciljeva Banke sa stanovišta upravljanja rizicima. Ona obezbjeđuje informacije korisne u procesu upravljanja rizicima tako što nastoji pružiti opšte principe, zadatke i zahtjeve za integrisano upravljanje rizicima.
Banka je kroz strategije i politike upravljanja rizicima uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima, koji omogućava upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, obezbjeđujući tako usklađenost rizičnog profila Banke sa prihvatljivim nivoom rizika, odnosno sklonošću Banke ka rizicima. Uspostavljeni sistem upravljanja rizicima srazmjeran je prirodi, obimu i složenosti poslovnih aktivnosti Banke.
Banka je setom internih akata, usvojenih od strane Odbora direktora, uredila sistem upravljanja rizicima. Sveobuhvatni set internih akata, za čije sprovođenje su zaduženi izvršni direktori Banke i stručne službe Banke, čine Strategija upravljanja rizicima, politike i procedure upravljanja rizicima, metodologije za upravljanje pojedinačnim rizicima, kao i ostali interni akti, i njima se detaljnije definišu:

- praćenje i upravljanje kreditnim rizikom sa ciljem minimiziranja gubitka po osnovu kreditnog rizika;
- način obezbjeđivanja zadovoljavajuće likvidnosti;
- minimizacija uticaja na rezultat Banke, kao posljedica negativnog uticaja koji proizilaze iz tržišnih rizika;
- efikasno upravljanje operativnim rizicima, odnosno sprečavanje nastanka gubitaka po osnovu štetnih događaja koji su posljedica operativnog rizika.

Ovom aktima se nastoje pružiti opšti principi, zadaci i zahtjevi za integrisano upravljanje rizicima i njegovih važnih komponenti kako bi se u krajnjem ispunili zahtjevi za procjenom adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).
Preuzimanje rizika ključna je uloga banke i značajna komponenta poslovnog modela Erste Banke, dok je adekvatnost kapitala osnovni preduslov takvog modela poslovanja. ICAAP u osnovi služi za

procjenu o tome može li sebi Banka "priuštiti" preuzete rizike upoređujući rizičnost portfelja (uključujući sve vrste rizika) sa kapitalom Banke, odnosno potencijalom za pokriće (Coverage potential). Principi integrisanog upravljanja rizicima (okvir za ICAAP) osmišljeni su na način da podrže upravljanje rizicima Banke i upravljanje kapitalom, kako bi Banka u svakom trenutku imala dovoljan nivo kapitala koja odražava profil rizičnosti Banke te karakteristike i pravce kretanja njenog portfelja.
Strategija upravljanja rizicima jasno određuje ukupne visine svih vrsta rizika koje Banka smatra prihvatljivim, u cilju smanjenja potencijalnih negativnih efekata na kapital i finansijsku poziciju Banke. Definisanje sklonosti ka rizicima predstavlja preduslov u uspostavljanju efikasnog sistema upravljanja rizicima. Efikasno upravljanje rizicima podrazumijeva identifikaciju, procjenu, mjerenje i kontrolu izloženosti prema svim rizicima uz istovremeno optimiziranje preuzetih rizika radi ostvarenja svih bančinih poslovnih planova.
Svrha strategije je definisanje okvira kojim se određuje sklonost preuzimanja rizika za pojedine vrste rizika kako bi se pravovremeno uočila i promjena u profilu rizičnosti Banke.
To, između ostalog, uključuje određivanje:

- vrste i uzroka rizika;
- odgovornosti za upravljanje pojedinom vrstom rizika;
- mjerenje i upravljanje pojedinim rizikom.

Izjava o sklonosti preuzimanju rizika (RAS - Risk Appetite Statement)
RAS definiše maksimalni nivo rizika koji je Banka spremna preuzeti kako bi se postigli ciljevi poslovanja, u obliku osnovnih pokazatelja rizika, te ključnih principa rizika. RAS ne bi trebalo da bude postavljen posebno, već treba da uzme i u obzir postojeće strateške i poslovne planove, planove rizika i kapitala, kao i saznanja stečena u okviru integrisanog upravljanja rizicima.
RAS predstavlja značajno i obavezujuće ograničenje poslovnih aktivnosti u okviru ukupne sklonosti preuzimanju rizika kroz okidače odobrene od strane Odbora direktora.
RAS predstavlja stratešku izjavu na nivou Banke, te služi kao početna tačka za implementaciju okvira ograničavanja rizika. Svaku Izjavu o sklonosti upravljanja rizicima (RAS) mora odobriti Odbor direktora Banke.
Banka definiše svoju strategiju rizika i sklonost preuzimanju rizika kroz godišnji proces planiranja kako bi se osigurala usklađenost ciljanih nivoa rizika, kapitala, likvidnosti i učinka.
Izjava o sklonosti preuzimanju rizika (RAS) Banke:

- sastoji se od ključnih pokazatelja rizika koji pružaju kvantitativne smjernice za upravljanje povraćajem u odnosu na rizik,
- sadrži kvalitativne izjave u obliku ključnih principa rizika i dio su smjernica upravljanja rizicima,
- postavlja granice za postavljanje limita i ciljanih vrijednosti, i
- ključan je faktor u procesu godišnjeg strateškog planiranja pružajući cjelovit pogled na kapital, likvidnost, te povraćaj u odnosu na rizik.

Banka je identifikovala i definisala ključne rizike kojima je izložena u svom poslovanju i to:
kreditni rizik, tržišni rizik, operativni rizik, rizik likvidnosti, rizik zemlje, rizik reputacije, rizik usklađenosti, rizik koncentracije, rezidualni rizik koji prozilazi iz tehnika mitigacija kreditnog rizika, strateški/ poslovni/ rizik, makroekonomski rizik i sistemski rizik.

3.2 Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima

Krajnja odgovornost za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, pripada Odboru direktora Banke i izvršnim direktorima Banke, koji obavljaju svoju funkciju u skladu sa projektovanim poslovnim ciljevima i strategijom o preuzimanju i upravljanju rizicima Banke.
Izvršni direktori Banke odgovorni su za sprovođenje funkcije kontrole i nadgledanja procesa upravljanja rizicima Banke, za implementaciju i poštovanje akata usvojenih od strane Odbora direktora Banke. Funkcija izvršnih direktora Banke podržana je od strane nekoliko nezavisnih tijela koji su uspostavljeni kako bi operativno izvršavali funkciju kontrole i sprovodili strateška zaduženja.

Praćenje izloženosti rizicima u Erste banci centralizovano je u okviru Sektora upravljanja rizicima koji je samostalna organizaciona jedinica. Ovakvo centralizovano praćenje obezbjeđuje razdvajanje praćenja od upravljanja rizicima, odnosno poslovne funkcije, čime se postiže neophodna objektivnost u donošenju poslovnih odluka.
Sektor upravljanja rizicima ima sljedeće odgovornosti: definiše i predlaže na usvajanje Odboru direktora Strategiju i Politiku upravljanja rizicima; definiše i predlaže na usvajanje izvršnim direktorima procedure i metodologije upravljanja rizicima; razvija modele i metodologije za identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika; identifikuje, mjeri, procjenjuje, prati i upravlja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

3.3 Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenja rizika

Sektor upravljanja rizicima odgovoran je i za sistem izvještavanja sa područja upravljanja rizicima. Izvještavanje se odvija u okviru standardizovanih izvještaja koji se izrađuju na osnovu metodologija za mjerenje i praćenje pojedinih vrsta rizika, te uspostavljene odgovarajuće baze podataka.
Izvještaji pružaju dovoljno informacija o ukupnoj izloženosti prema različitim vrstama rizika, zemljama, industrijama i grupama klijenata, koncentracijama na nivou individualnih klijenata i ostalim koncentracijama, predviđanjima plasmana i investicija, mjerama izloženosti tržišnom riziku, racijima likvidnosti, odstupanju od utvrđenih limita, operativnom riziku itd. Izvještaji se pripremaju i dostavljaju nadležnima na dnevnom, sedmičnom, mjesečnom i kvartalnom nivou, kao i u skladu sa zahtjevima istih.
Sistemi mjerenja rizika su sastavni dio politika i ostalih internih akata kojima je uređen sistem upravljanja rizicima. Oni su u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore, dio su interne metodologije koja je u skladu sa bazelskim standardima i dobrom bankarskom praksom.
Kao dio sistema upravljanja rizikom, Banka je usredsređena na aktivno ublažavanje rizika putem uzimanja kolaterala kao sredstva obezbjeđenja i umanjenja izloženosti kreditnom riziku. Banka uzima što je više moguće kolaterala, što direktno zavisi od tekuće tržišne situacije, kao i od poslovne konkurencije. Prilikom prihvatanja instrumenata kreditne zaštite, Banka prednost daje kolateralima koji se mogu brzo i jednostavno realizovati. Prihvatanje i vrednovanje instrumenata kreditne zaštite, kao i upravljanje njima, detaljno je objašnjeno u Katalogu kolaterala.

3.4 Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika

Pored zakonskih i podzakonskih akata koje propisuje Centralna banka Crne Gore, područje upravljanja rizicima je uređeno i odgovarajućim internim aktima na nivou Erste banke. Interni akti Banke su: Strategija upravljanja rizicima, Strategija za upravljanje iznosom internog kapitala, Kreditna politika, Politika za upravljanje tržišnim rizikom, Politika za upravljanje rizikom likvidnosti, Politika za upravljanje operativnim rizikom, Politika o procjeni materijalnosti rizika, Politika za definisanje i upravljanje sklonosti preuzimanja rizika i Politika za upravljanje rizikom zemlje.

4. Konsolidacija (član 7 Odluke)

Erste Bank AD Podgorica nije matično pravno lice, te stoga nema obavezu da javno objelodani informacije i podatke koji se odnose na konsolidaciju u smislu člana 7. Odluke o javnom objelodanjivanju podataka.

5. Sopstvena sredstva Banke (član 8 Odluke)

Sopstvena sredstva Banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, čini zbir osnovnog kapitala (osnovni elementi sopstvenih sredstava) i dopunskog kapitala (dopunski elementi sopstvenih sredstava), umanjen za odbitne stavke od sopstvenog kapitala.
Elementi osnovnog kapitala Banke su:

- uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- naplaćene emisione premije, isključujući emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je Skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove;
- iznos dobiti u tekućoj godini, uz saglasnost Skupštine akcionara.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital:

- nominalni iznos uplaćenih povlašćenih kumulativnih akcija;
- naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- subordinisani dug;
- hibridni instrumenti;
- revalorizacione rezerve za nepokretnosti u vlasništvu Banke.

Odbitne stavke od sopstvenih sredstava su:

- gubitak iz prethodnih godina;
- gubitak iz tekuće godine;
- nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
- nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- manje obračunate rezervacije za potencijalne gubitke, utvrđene u postupku kontrole;
- iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke Crne Gore.

Na dan 31.12.2015. godine, struktura sopstvenog kapitala Banke prikazana je u tabeli koja slijedi:

I/A	Osnovni elementi sopstvenih sredstava	Iznos
1.	Uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije	5.339
2.	Naplaćene emisione premije	1.571
3.	Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)	300
4.	Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je Skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove	35.793
5.	Dobit u tekućoj godini (ukoliko su ispunjeni uslovi iz čl. 4 Odluke o adekvatnosti kapitala)	
6.	**Ukupno (pozicije 1+2+3+4+5)**	**43.003**
I/B	**Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala**	
7.	Gubitak iz prethodnih godina	
8.	Gubitak iz tekuće godine	
9.	Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)	1.693
10.	Nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući povlašćene kumulativne akcije	
11.	Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	
12.	Manje obračunate rezervacije za potencijalne gubitke, utvrđene u postupku kontrole	
13.	Iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva,utvrđenog posebnim propisom Centralne banke	
14.	**Ukupno (pozicije 7+8+9+10+11+12+13)**	**1.693**
I/C	**Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 6-14)**	**41.310**

ERSTE Bank

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

II/A	**Dopunski elementi sopstvenih sredstava**	
15.	Nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija	
16.	Naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija	
17.	Iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive	
18.	Subordinisani dug (za koji su ispunjeni uslovi iz člana 6 Odluke)	
19.	Hibridni instrumenti (za koje su ispunjeni uslovi iz člana 7 Odluke)	
20.	Revalorizacione rezerve za nepokretnosti u vlasništvu banke	
21.	**Ukupno (pozicije 15+16+17+18+19+20)**	**0**
II/B	**Odbitne stavke pri izračunu dopunskog kapitala**	
22.	Stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije	
23.	Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital I	
24.	**Ukupno (pozicije 22+23)**	**0**
II/C	**Dopunski kapital (dopunski elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 21-24)**	**0**
II/D	**Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva član 8 Odluke**	**0**
IIIA	**Sopstvena sredstva (osnovni kapital+dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva) prije odbitnih stavki**	**41.310**
III/B	**Odbitne stavke od sopstvenih sredstava**	
25.	Direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	
26.	Ulaganje banke u subordinisani dug i hibridne instrumente druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u kojoj banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala te institucije	
27.	Direktna ili indirektna ulaganja u druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u iznosu do 10% njihovog kapitala i ulaganja u subordinisani dug i hibridne instrumente koja nijesu obuhvaćena tačkom 2 ovog stava	
28.	Direktna ili indirektna ulaganja u akcije društva za osiguranje, društva za reosiguranje ili osiguravajuće holding kompanije u iznosu većem od 10% iznosa SSB, prije umanjenja koje se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	
29.	Iznos direktnog ili indirektnog ulaganja u pravno lice koje se bavi nefinansijskom poslovnom aktivnošću koji prelazi 10% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjenja koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	
30.	Iznos ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u pravna lica koja se bave nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koji prelazi 30% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjenja koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	
31.	Potraživanja od pravnih lica i potencijalne obaveze prema pravnim licima povezanim sa bankom, ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljene pod uslovima koji su povoljniji u odnosu na uslove koji se primjenjuju prema drugim licima koja nijesu povezana sa bankom	
32.	Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđene akcijama drugih banaka ili drugih kreditnih ili finansijskih institucija koje se ne kotiraju na priznatim berzama iz Priloga 1 Odluke	
33.	Iznos izloženosti po osnovu sekjuritizacijskih pozicija, koji je u skladu sa dijelom ove Odluke kojim se uređuje sekjuritizacija, utvrdjen kao odbitna stavka od sopstvenih sredstava.	
34	**Ukupno odbitne stavke od sopstvenih sredstava (pozicije 25+26+27+28+29+30+31+32+33)**	**0**
IV	**Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 34)**	**41.310**
V	**Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 34)**	**0**
VI	**Osnovni kapital po potrebi umanjen stav 3 člana 9 Odluke**	**41.310**
VII	**SOPSTVENA SREDSTVA (Osnovni kapital+Dopunski kapital) (V+VI)**	**41.310**

(000 EUR)

6. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala (član 9 Odluke)

Banka je uspostavila proces procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP-Internal capital adequacy assesment process). Uspostavljeni ICAAP je usklađen je sa standardima Erste Grupe. U postupak procjene adekvatnosti internog kapitala uključene su sljedeće organizacione jedinice Banke: Kolegijum izvršnih direktora, Odbor direktora Banke i Sektor upravljanja rizicima.

Kolegijum izvršnih direktora i Odbor direktora Banke

Kolegijum izvršnih direktora (KID) je odgovoran za ICAAP na nivou Banke, pri čemu se u obzir uzimaju specifičnosti Banke i njen profil rizičnosti. KID je takođe odgovoran za uspostavljanje načela i standarda procjene adekvatnosti internog kapitala uz osiguranje zadovoljavajuće kapitalne pokrivenosti uzimajući u obzir procjenu adekvatnosti internog kapitala.
Odbor direktora daje saglasnost KID-u na strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima Banke s definisanim potrebnim internim kapitalom i njegovom alokacijom na pojedine rizike kojima je ili kojima bi Banka mogla biti izložena. Isto tako daje saglasnost KID-u na strukturu postupka procjenjivanja adekvatnosti internog kapitala, te osigurava stratešku svrhu ICAAP-a.

Sektor upravljanja rizicima

Sektor upravljanja rizicima će regularno revidirati ICAAP, najmanje na godišnjem nivou, te će redovno usklađivati taj proces sa Grupnim standardima i razvijati ga na nivou Banke u skladu sa svim zakonskim propisima i načelima dobrog poslovanja. Sektor upravljanja rizicima je i odgovoran za procjenu materijalnosti određenih rizika, kao i za upravljanje ili analiziranje svake pojedine vrste rizika u skladu sa uspostavljenom organizacionom strukturom Banke. Sektor upravljanja rizicima u sklopu ICAAP procesa sarađuje i s drugim organizacionim jedinicama relevantnim za cjelokupni proces.

Metode i procedure kojima banka procjenjuje materijalnost rizika

ICAAP služi za procjenu adekvatnosti bančinog kapitala. U postupku procjene adekvatnosti internog kapitala, Banka razmatra sve rizike kojima je izložena, odnosno sve rizike koji postoje u svim procesima i sistemima Banke na nivou portfolija i pojedinog proizvoda. Utvrđivanje svih rizika i određivanje njihove izloženosti je zasnovano na sveobuhvatnoj procjeni rizika, a koji su svojstveni pojedinim poslovima, proizvodima i aktivnostima.

Kako bi procjena materijalnosti rizika bila konzistentna i strukturirana, Banka za navedenu procjenu koristi tzv. Formu procjene materijalnosti rizika, koja zapravo predstavlja sažetak cjelokupne procjene materijalnosti rizika koja je dokumentovana, a koja je regulisana Politikom o procjeni materijalnosti rizika.

Bitno je napomenuti da Banka preuzete rizike dijeli na:

1. materijalno značajne rizike za koje je potrebno imati kapitalno pokriće
2. materijalno značajne rizike za koje nije potrebno imati kapitalno pokriće i
3. rizike koji nijesu materijalno značajni.

Procjena materijalnosti rizika se bazira na sljedećim karakteristikama određene vrste rizika:

- metode mjerenja rizika
- upravljanje i kontrola rizika
- trenutni i budući indikatori procjene materijalnosti rizika, te ukupna procjena materijalnosti rizika
- obuhvat rizika unutar ICAAP procesa

Analiza metode mjerenja rizika služi kako bi se dobio bolji uvid u složenost metoda mjerenja rizika. Pristup mjerenju određenog rizika bi trebalo da bude usklađen sa veličinom i volatilnošću pojedine vrste rizika kojima je Banka izložena.

Nivo sofisticiranosti i obuhvat upravljanja i kontrole rizika je sljedeći ključni činilac procjene materijalnosti rizika jer putem efikasnog upravljanja i kontrole rizika Banka može značajno uticati na materijalnost rizika sa smanjenjem uticaja rizičnih faktora na pojedini rizik. Banka u pravilu rizik prihvata, umanjuje, izbjegava, prenosi na druge subjekte ili na drugi rizik, pri čemu je evidentno da nedostatak adekvatne kontrole i upravljanja pojedinim rizikom može dovesti do povećanja materijalnosti određenog rizika za Banku.

Indikatori procjene materijalnosti rizika se analiziraju za pojedini rizik kao osnova za zaključak o konačnoj procjeni materijalnosti rizika. Rizik se analizira gledajući indikatore za prethodno razdoblje (prethodnih 12 mjeseci), ali se takođe daje pregled kretanja procjene pojedinih indikatora za buduće razdoblje (idućih 12 mjeseci), te se za svaki indikator procjenjuje veličina, a on može biti nizak, srednje nizak, srednje visok, te visok.

Nakon gorenavedene procjene indikatora rizika, za pojedini rizik se procjenjuje materijalnost rizika, a materijalnost samog rizika se svrstava u jednu od sljedeće četiri kategorije:

- neznačajna
- niska
- srednja
- visoka

Obuhvat unutar ICAAP-a predstavlja jasnu definiciju uključivanja pojedinog rizika unutar ICAAP procesa, a što može biti putem povećanja kapitalnog zahtjeva (direktno ili indirektno kroz uključivanje u okviru testiranja otpornosti na stres) ili putem upravljačkih i kontrolnih mehanizama.

Nadalje, putem ICAAP-a, Banka sprovodi i planiranje internog kapitala. Planiranje internog kapitala osigurava održavanje takvog nivoa kapitala koji može potpuno podržati faktore poput očekivanog rasta plasmana, budućih izvora sredstava i korišćenja njima, politiku dividendi kao i svaku promjenu minimalnog iznosa osnovnog kapitala.
Cilj ICAAP-a je jasno definisanje i održavanje takvog nivoa kapitala koji je dovoljan za pokriće svih rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Proces procjene adekvatnosti internog kapitala čine:

- Utvrđivanje materijalne značajnosti rizika: proces procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) za polaznu pretpostavku ima procjenu materijalnosti rizika kojima je Banka izložena kako bi se utvrdila potreba za izračun kapitalnih zahtjeva za pojedine rizike. Pri procjeni materijalnosti rizika, Banka razmatra sve rizike kojima je izložena, odnosno koje preuzima. Preuzeti rizici se dijele na značajne, za koje je potrebno imati kapitalno pokriće i na rizike koji ne treba da imaju kapitalno pokriće, odnosno rizike za koje nije potrebna kapitalna zaštita, budući da su procijenjeni kao nematerijalni.
- Obračun potrebnog internog kapitala za pojedinačne rizike: za obračun potrebnog kapitala za pojedinačne rizike, Banka koristi metode propisane za obračun minimalnih kapitalnih zahtjeva, kao i interne pristupe mjerenja. Banka sljedeće rizike ocjenjuje kao materijalno značajne, te za njih obračunava potrebni interni kapital:
    - kreditni rizik – za kreditni rizik upotrebljava se RWA u skladu sa STB pristupom propisanim od strane CBCG
    - kamatni rizik – za izračun potrebnog kapitala za kamatni rizik koristi se metodologija koja je bazirana na pomjeranju krive prinosa za +/- 200 bazičnih poena
    - devizni rizik – za izračun potrebnog kapitala za devizni rizik koristi se GAP i scenariji
    - rizik ulaganja u dužničke HoV – koristi se opšta metoda
    - operativni rizik – kapitalni zahtjev za operativni rizik računa se na osnovu jednostavnog pristupa.
    - rezidualni rizik i rizik koncentracije – koristi se testiranje otpornosti na test
    - rizik zemlje – za izračun potrebnog kaitala za ovaj rizik koristi se STB pristup

- Određivanje ukupnog internog kapitala uključujući i scenarija testnog testiranja
- Poređenje iznosa kapitala izračunatog u skladu sa regulatornim zahtjevima i iznosa potrebnog internog kapitala.

Profil rizika Banke predstavlja osnovu za izračun visine potrebnog internog kapitala. Profil rizičnosti Banke definisan je kao ukupan nivo izloženosti riziku koji je Banka spremna da prihvati kako bi postigla zacrtane strategijske ciljeve. Ukupan apetit za rizik determinisan je na način koji omogućava percepciju Banke kao stabilne, savremene i sigurne finansijske institucije od strane klijenata, deponenata, povjerilaca, vlasnika i ukupne privrede.

Profil kreditnog rizika direktno zavisi od uspješnosti upravljanja kreditnim rizikom i apetita po kreditnom riziku, koji predstavlja prihvatanje ukupne izloženosti kreditnom riziku koja omogućava postizanje zacrtanih strategijskih ciljeva, u smislu postizanja planiranih rezultata, uz održavanje odgovarajućeg stepena pokrića portfelja rezervama i ciljnog nivoa adekvatnosti kapitala. Shodno tome, profil rizičnosti kod izloženosti kreditnom riziku određuje se na osnovu sveobuhvatne analize kreditnog portfolija po različitim osnovama: troškovima rizika, industrijama, izloženosti na pojedinačnoj osnovi itd.

Profil kamatnog rizika – apetit za kamatni rizik je umjeren, odnosno svodi se na izloženosti koje nastaju u bankarskoj knjizi i koje nastaju kao posljedica kamatonosne prirode izvora i plasmana Banke. Profil kamatnog rizika rezultat je izloženosti u bankarskoj knjizi koje Banka ima u fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi. Kamatonosne izloženosti Banke na dan 31.12.2015. bile su u okviru propisanih limita.

Profil valutnog rizika - apetit za valutni rizik je veoma nizak. Banka ima izuzetno konzervativne limite za neto otvorene pozicije po pojedinim valutama i agregatnu deviznu poziciju, koji su nekoliko puta manji od limita propisanih regulativom. Shodno tome, profil valutnog rizika nastaje kao posljedica otvorenih pozicija u stranim valutama koje se održavaju na izuzetno niskom nivou i zadovoljavaju potrebe poslovanja u stranim valutama.

Profil cjenovnog rizika – apetit za cjenovni rizik je umjeren, s obzirom na to da Banka investira isključivo u dužničke hartije od vrijednosti i to za potrebe obezbjeđivanja sekundarne likvidnosti.

Profil operativnog rizika - profil operativnog rizika predstavlja dokumentovani prikaz svih operativnih rizika kojima je Banka bila izložena u svom poslovanju. Banka je uspostavila aktivan proces upravljanja i mitigacije operativnih rizika koji su značajni za Banku, u cilju smanjenja profila operativnog rizika. U sklopu tog procesa Banka je identifikovala ključne indikatore operativnog rizika koji predstavljaju osnovne pokazatelje izloženosti Banke operativnom riziku, odnosno pokazatelje profila operativnih rizika. Služe da upozore Banku na promjene nivoa rizika koji bi mogli izazvati potencijalna negativna dejstva.

Na dan 31.12.2015. potreban kapital izračunat u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala za kreditni rizik je iznosio 15.538 hilj.; potreban kapital za tržišne rizike je iznosio 0 hilj.; potreban kapital za operativni rizik je iznosio 4.438 hilj.; potreban kapital za rizik zemlje je iznosio 610 hilj. i potreban kapital za ostale rizike 845 hilj. EUR. Koeficijent solventnosti na dan 31.12.2015. iznosio je 19.28% (u proračun nije uključena dobit za 2015. godinu, ako se u proračun uključi ovaj iznos tada bi koeficijent solventnosti iznosio 22,32% (na dan 31.03.2016.)). Takođe, u projekcijama na trogodišnjem nivou, došlo se do zaključka da Banci prema trogodišnjem planu nijesu potrebni eksterni izvori dokapitalizovanja, već će iz sopstvene profitabilnosti podržavati rast rizikom ponderisane aktive uz zadržavanje visoke kapitalizovanosti, tj. koeficijenta solvetnosti koji će biti na većem nivou nego što je zakonski minimum.

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

7. Kreditni rizik (Član 10 Odluke)

U skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore pod nekvalitetnom aktivom podrazumijeva se sva bilansna i vanbilansna aktiva klasifikovana u C, D i E kategorijama.

Dospjela nenaplaćena portaživanja su sva potraživanja koja nijesu naplaćena o roku dospjeća, bez obzira koliko je prošlo od tog roka.

Erste banka obračunava ispravke vrijednosti/ rezerve za kreditne gubitke u skladu s važećom regulativom – Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama i Pravilnikom o internim pravilima ocjenjivanja klijenata i formiranja rezervi.

U tabeli je dat prikaz ukupnog iznosa izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekata tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama izloženosti.

(000 EUR)

Redni br.	Vrsta izloženosti	Prosječna neto izloženost tokom 2015.	Ukupna neto izloženost na 31.12.2015.
1.	Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama	133.868	130.789
2.	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	3.871	3.286
3.	Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima	0	0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	14.615	11.215
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	2.802	3.060
8.	Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima	89.821	88.117
9.	Izloženosti obezbijeđene nepokretnostima	95.141	100.178
10.	Dospjela naplaćena potraživanja	1.702	1.576
11.	Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika	0	0
12.	Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom	0	0
13.	Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove	0	0
14.	Ostale izloženosti	784.269	775.311
	Ukupno	**1.126.089**	**1.113.532**

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

Pregled izloženosti prema opštinama (000 EUR)

Redni br.	Vrsta izloženosti	Opština														Ukupna neto izloženost na 31.12.2015.
		Podgorica	Nikšić	Bar	Pljevlja	Bijelo Polje	Rožaje	Berane	Ulcinj	Herceg Novi	Cetinje	Budva	Tivat	Kotor	Ostalo*	
1.	Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama	130.789														130.789
2.	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	433	177				2.026		650							3.286
3.	Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima															0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama															0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama															0
6.	Izloženosti prema institucijama	11.215														11.215
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	2.953					107									3.060
8.	Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima	32.562	16.483	4.828	6.723	5.444	2.658	4.597	1.448	3.697	3.099	2.391	1.863	2.324		88.117
9.	Izloženosti obezbijeđene nepokretnostima	49.120	14.349	5.026	1.813	1.450	4.682	1.275	10.563	2.542	1.806	3.711	1.580	2.261		100.178
10.	Dospjela nenaplaćena potraživanja	730	204	156	17	50	22	30	75	78	88	24	23	79		1.576
11.	Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika															0
12.	Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom															0
13.	Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove															0
14.	Ostale izloženosti	37.371	10.894	993	53	37	950	31	3.161	142	20	164	64	180	721.251	775.311
	Ukupno	**265.173**	**42.107**	**11.003**	**8.606**	**6.981**	**10.445**	**5.933**	**15.897**	**6.459**	**5.013**	**6.290**	**3.530**	**4.844**	**721.251**	**1.113.532**

* Ostale opštine ili neraspoređeni iznos izloženosti, npr. primljena sredstva obezbjeđenja i sl.

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

Pregled izloženosti prema vrsti djelatnosti (000 EUR)

Redni br.	Vrsta izloženosti	Trgovina	Građevinarstvo	Proizvodnja	Rudarstvo	Ostalo*	Ukupna neto Izloženost na 31.12.2015.
1.	Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama	1.726	0	0	0	129.063	130.789
2.	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	0	0	0	0	3.286	3.286
3.	Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima	0	0	0	0	0	0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	11.215	11.215
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	186	0	0	1.724	1.150	3.060
8.	Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima	1.143	110	244	0	86.620	88.117
9.	Izloženosti obezbijeđene nepokretnostima	27.214	5.283	5.995	170	61.516	100.178
10.	Dospjela nenaplaćena potraživanja	140	1	3	0	1.432	1.576
11.	Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika	0	0	0	0	0	0
12.	Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom	0	0	0	0	0	0
13.	Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove	0	0	0	0	0	0
14.	Ostale izloženosti	9.026	11.924	247	0	754.114	775.311
	Ukupno	**39.435**	**17.318**	**6.489**	**1.894**	**1.048.396**	**1.113.532**

*Ostalo se odnosi na izloženosti koje se odnose na druge privredne djelatnosti i nerazvrstane kategorije izloženosti, npr. izloženosti prema fizičkim licima

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

Pregled izloženosti prema dospijeću

(000 EUR)

Redni br.	Vrsta izloženosti	Preostalo dospijeće	Neto izloženost	Ukupna neto izloženost na 31.12.2015.
1.	Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama	Dugoročno	94.371	130.789
		Kratkoročno	36.418	
2.	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	Dugoročno	2.853	3.286
		Kratkoročno	433	
3.	Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
6.	Izloženosti prema institucijama	Dugoročno		11.215
		Kratkoročno	11.215	
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	Dugoročno	2.017	3.060
		Kratkoročno	1.043	
8.	Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima	Dugoročno	83.108	88.117
		Kratkoročno	5.009	
9.	Izloženosti obezbijeđene nepokretnostima	Dugoročno	81.646	100.178
		Kratkoročno	18.532	
10.	Dospjela nenaplaćena potraživanja	Dugoročno	1.460	1.576
		Kratkoročno	116	
11.	Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
12.	Izloženosti prema institt. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
13.	Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
14.	Ostale izloženosti	Dugoročno	39.165	775.311
		Kratkoročno	14.869	
		Nerazvrstano*	721.277	
	Ukupno		**1.113.532**	**1.113.532**

*Odnosi se na ostale kategorije, npr. primljena sredstva obezbjeđenja, gotovinu i sl.

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

Pregled nekvalitetnih kredita i izdvojenih rezervi prema značajnim privrednim djelatnostima

(000 EUR)

Značajne privredne djelatnosti	Nekvalitetni krediti	Rezerve	% Rezervi
Usluge, turizam, ugostiteljstvo	407	234	57,49%
Trgovina	4.844	4.338	89,55%
Ostalo	12.572	9.577	76,18%
Građevinarstvo	530	240	45,28%
Ukupno	18.353	14.389	78,40%

Iznosi nekvalitetnih kredita, rezervi i dospjelih nenaplaćenih potraživanja, posebno iskazane, podijeljene na značajna geografska područja.

(000 EUR)

Izloženost	Geografsko područje									Ukupna neto izloženost
	Centralna regija			Primorje			Sjeverna regija			
	Outstanding	Rezerve	Neto izloženost	Outstanding	Rezerve	Neto izloženost	Outstanding	Rezerve	Neto izloženost	
Nekvalitetni krediti	**10.667**	**8.267**	**2.400**	**4.581**	**3.256**	**1.325**	**3.105**	**2.866**	**239**	**3.964**

(000 EUR)

Izloženost	Geografsko područje			Ukupno dospjela potraživanja
	Centralna regija	**Primorje**	**Sjeverna regija**	
Dospjela nenaplaćena potraživanja	**1.022**	**435**	**119**	**1.576**

Promjene u rezervacijama za nekvalitetnu aktivu

Opis rezervi	Početno stanje 31.12.2014	Promjene tokom 2015	Završno stanje 31.12.2015
Obračunate rezerve za izloženosti klasifikovane u C i niže kategorije	**17.055**	**364**	**17.419**

ERSTE Bank

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti (Član 11 Odluke)

Ponderisanje izloženosti u procesu izračunavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive vrši se u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka. Banka koristi kreditne rejtinge agencije Standard & Poors.

Iznosi izloženosti prije i nakon primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika

(000 EUR)

Redni br.	Vrsta izloženosti	Izloženost prije primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika	Izloženost poslije primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika
1.	Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama	130.789	130.789
2.	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	3.286	3.286
3.	Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima	0	0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	11.215	11.215
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	3.060	3.060
8.	Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima	88.117	88.117
9.	Izloženosti obezbijeđene nepokretnostima	100.178	100.178
10.	Izloženosti prema neurednim dužnicima	1.576	1.576
11.	Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika	0	0
12.	Izloženosti prema institt. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom	0	0
13.	Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove	0	0
14.	Ostale izloženosti	787.436	775.311
	Ukupno	**1.125.657**	**1.113.532**

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

9. Rizik druge ugovorne strane (Član 12 Odluke)

Erste Bank AD Podgorica prati izloženost kreditnom riziku druge ugovorne strane po metodi tekuće izloženosti u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka.
Iznos izloženosti riziku druge ugovorne strane, izračunat u skladu sa metodama za izračunavanje izloženosti riziku druge ugovorne strane iz Odluke o adekvatnosti kapitala prikazan je u tabelama koje slijede:

I " Slobodne isporuke" **(000 EUR)**

R.br.	Potraživanja od ugovorne strane kojoj se dodjeljuje ponder kreditnog rizika	Tržišna vrijednost HoV ili gotovine koji se duguju banci - potraživanje banke	Ponderisana vrijednost	Potrebni kapital
1	*2*	*3*	*4 = 3 * ponder rizika*	*5 = 4 * 0,10*
1.	ponder kreditnog rizika 0%		0	0
2.	ponder kreditnog rizika 20%		0	0
3.	ponder kreditnog rizika 50%		0	0
4.	ponder kreditnog rizika 100%		0	0
5.	ponder kreditnog rizika 150%		0	0
	Ukupno (od 1. do 5.)	**0**	**0**	**0**

II " Repo" ugovori i ugovori o pozajmljivanju HoV drugoj ugovornoj strani (000 EUR)

R.br.	Potraživanja od ugovorne strane kojoj se dodjeljuje ponder kreditnog rizika	Tržišna vrijednost prodatih, odnosno pozajmljenih HoV drugoj ugovornoj strani	Iznos koji je banka primila, odnosno tržišna vrijednost sredstva obezbjeđenja primljenog od druge ugovorne strane	Razlika (samo ako je pozitivna)	Ponderisana vrijednost	Potrebni kapital
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6 = 5 * ponder rizika*	*7 = 6 * 0,10*
1.	ponder kreditnog rizika 0%			0	0	0
2.	ponder kreditnog rizika 20%			0	0	0
3.	ponder kreditnog rizika 50%			0	0	0
4.	ponder kreditnog rizika 100%			0	0	0
5.	ponder kreditnog rizika 150%			0	0	0
	Ukupno (od 1. do 5.)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

III "Reverse repo" ugovori i ugovori o pozajmljivanju HoV od druge ugovorne strane **(000 EUR)**

R.br.	Potraživanja od ugovorne strane kojoj se dodjeljuje ponder kreditnog rizika	Tržišna vrijednost kupljenih, odnosno pozajmljenih HoV od druge ugovorne strane	Iznos koji je banka platila, odnosno tržišna vrijednost sredstva obezbjeđenja isporučenog drugoj ugovornoj strani	Razlika (samo ako je pozitivna)	Ponderisana vrijednost	Potrebni kapital
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6 = 5 * ponder rizika*	*7 = 6 * 0,10*
1.	ponder kreditnog rizika 0%			0	0	0
2.	ponder kreditnog rizika 20%			0	0	0
3.	ponder kreditnog rizika 50%			0	0	0
4.	ponder kreditnog rizika 100%			0	0	0
5.	ponder kreditnog rizika 150%			0	0	0
	Ukupno (od 1. do 5.)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

IV Derivati kojima se ne trguje na berzanskom tržištu **(000 EUR)**

R.br.	Potraživanja od ugovorne strane kojoj se dodjeljuje ponder kreditnog rizika	Tekuća izloženost	Potencijalna izloženost	Ukupni troškovi zamjene	Ponderisana vrijednost	Potrebni kapital
1	*2*	*3*	*4*	*5 = 3 + 4*	*6 = 5 * ponder rizika*	*7 = 6 * 0,10*
1.	ponder kreditnog rizika 0%			0	0	0
2.	ponder kreditnog rizika 20%			0	0	0
3.	ponder kreditnog rizika 50%			0	0	0
4.	ponder kreditnog rizika 100%			0	0	0
5.	ponder kreditnog rizika 150%			0	0	0
	Ukupno (od 1. do 5.)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

V Transakcije sa dugim rokom izmirenja **(000 EUR)**

R.br.	Potraživanja od ugovorne strane kojoj se dodjeljuje ponder kreditnog rizika	Tekuća izloženost	Potencijalna izloženost	Ukupni troškovi zamjene	Ponderisana vrijednost	Potrebni kapital
1	*2*	*3*	*4*	*5 = 3 + 4*	*6 = 5 * ponder rizika*	*7 = 6 * 0,10*
1.	ponder kreditnog rizika 0%			0	0	0
2.	ponder kreditnog rizika 20%			0	0	0
3.	ponder kreditnog rizika 50%			0	0	0
4.	ponder kreditnog rizika 100%			0	0	0
5.	ponder kreditnog rizika 150%			0	0	0
	Ukupno (od 1. do 5.)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

UKUPNO POTREBNI KAPITAL ZA RIZIKE DRUGE UGOVORNE STRANE (zbir kapitalnih zahtjeva pod I, II, III, IV i V)	**0**

10. Operativni rizik (Član 13 Odluke)

Informacije o izboru metoda koji koristi za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik.

Operativni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka u poslovanju banke, usljed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan banke za obavljanje određenih poslova za banku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu izložiti banku gubitku, uključujući i pravni rizik.

Definicija operativnog rizika obuhvata pravni rizik, a isključuje strateški i reputacioni rizik.

U cilju zaštite od operativnog rizika Banka je uspostavila sistem upravljanja operativnim rizikom, koji obuhvata:

- Identifikaciju operativnih rizika
- Mjerenje (procjena) operativnih rizika
- Praćenje i analiziranje operativnog rizika
- Kontrolisanje operativnog rizika
- Upravljanje kontinuitetom poslovanja
- Adekvatno izvještavanje o događajima operativnog rizika u skladu sa regulatornim zahtjevima

Proces upravljanja operativnim rizikom organizovan je tako što je jasno razgraničen proces preuzimanja rizika od procesa upravljanja rizicima, na način što su za upravljanje izloženostima operativnim rizikom odgovorni menadžeri poslovnih jedinica za koje su nadležni, koji su neposredno odgovorni za svoj rad Upravi Banke.

Upravljački nivo je odgovoran za uspostavljanje sistema upravljanja operativnim rizikom. Ovaj nivo je zadužen za praćenje i nadziranje izloženosti i adekvatnosti upravljanja operativnim rizikom.

Upravljački nivo obuhvata sljedeće organe:

- Odbor direktora Banke,
- Izvršne direktore Banke i
- odbore iz oblasti operativnog rizika (ukoliko oni postoje).

Operativni rizik se javlja u svim aktivnostima, proizvodima i procesima, odnosno u svakom organizacionom dijelu i poslovnom procesu Banke, pa stoga ključnu ulogu u osiguranju adekvatnog svakodnevnog upravljanja operativnim rizikom imaju zaposleni odgovorni za pojedine organizacione djelove, procese i projekte.

Menadžeri poslovnih jedinica, koji su neposredno odgovorni za svoj rad Izvršnim direktorima Banke, odgovorni su za upravljanje izloženostima operativnom riziku poslovnih jedinica za koje su nadležni.

U svojim područjima nadležnosti, svi zaposleni Banke treba da aktivno učestvuju u upravljanju operativnim rizikom i u integrisanju upravljanja operativnim rizikom u svakodnevno poslovanje Banke.

Sektor upravljanja rizicima obavlja funkciju kontrole operativnog rizika i pruža podršku ostalim učesnicima u upravljanju operativnim rizikom. Sektor upravljanja rizicima je nezavisan od poslovnih procesa i aktivnosti u kojima rizik nastaje i koje prati i nadzire. Na taj način Banka obezbjeđuje da poslovi upravljanja izloženostima operativnom riziku budu odvojeni od poslova praćenja i kontrolisanja.

Banka treba da identifikuje i procjenjuje operativni rizik koji postoji u svim materijalno značajnim proizvodima, aktivnostima, procesima i sistemima kao i u kojoj je mjeri podložna ovim rizicima. Banka takođe treba da obezbijedi da se prije uvođenja i preduzimanja novih proizvoda, aktivnosti, procesa i sistema i prije povjeravanja aktivnosti trećim licima na upravljanje, sprovode adekvatni postupci procjene operativnog rizika kojeg oni sa sobom nose. Banka treba da sistemski prati i bilježi učestalost, ozbiljnost i druge podatke za svaki pojedinačni događaj gubitka. Takvi podaci mogu da obezbijede značajnu informaciju za procjenu izloženosti banke operativnom riziku kao i za razvijanje politike za ublažavanje/kontrolu takvog rizika.

Djelotvoran proces nadzora je bitan za adekvatno upravljanje operativnim rizikom. Redovne aktivnosti nadzora daju prednost za brzo otkrivanje i ispravljanje nedostataka u procesima i procedurama za upravljanje operativnim rizikom. Otkrivanje i opisivanje ovih nedostataka može značajno umanjiti moguću učestalost i/ili ozbiljnost gubitka kao mjera mitigacije rizika. Redovno izveštavanje Uprave o relevantim podacima ide u prilog proaktivnom upravljanju operativnim rizikom.

Svrha upravljanja operativnim rizikom jeste da osigura da nivo izloženosti operativnim rizicima odgovara nivou operativnog rizika koju je Uprava Banke utvrdila kao nivo prihvatljive izloženosti tj. tolerancije prema operativnom riziku, odnosno da se osigura održavanje optimalnog odnosa između prihoda i gubitaka uzrokovanih operativnim rizikom. U tom smislu Banka je definisala gornju granicu toleranicije prema operativnom riziku kao vrijednosno izraženu gornju granicu neto gubitka štetnih događaja , koju Banka prihvata u svom poslovanju. Gornja granica tolerancije određuje se na nivou Banke i određena je u visini 10% potrebnog kapitala za operativni rizik.

Banka kroz proces upravljanja operativnim rizikom nastoji osigurati adekvatno upravljanje rizikom eksternalizacije koji nastaje kod angažovanja lica izvan Banke za obavljanje poslova za Banku.

Kultura rizika minimalno obuhvata opštu svijest o rizicima na svim nivoima Banke, kao i odnos i ponašanje radnika prema i u vezi sa rizicima i upravljanjem rizicima. U svrhu širenja kulture rizika i upravljanja operativnim rizikom kontinuirano se vrši edukacija radnika Banke kako bi se osposobili za sprovođenje aktivnosti upravljanja operativnim rizikom iz njihovog područja nadležnosti.

Banka takođe kroz proces upravljanja operativnim rizikom upravlja i kontinuitetom poslovanja.

Uprava Banke je uspostavila proces upravljanja kontinuitetom poslovanja kojim se osigurava kontinuitet poslovanja i ograničavaju gubici u slučaju nepredviđenih događaja, odnosno događaja koji

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

znatno narušavaju ili dovode do prekida poslovanja. Banka je usvojila Plan za vanredne situacije kojima se osigurava kontinuitet poslovanja odnosno pravovremeno ponovno uspostavljanje poslovno kritičnih aktivnosti Banke u slučajevima narušavanja ili prekida poslovanja. Plan se redovno ažurira i testira.

Shodno članu 242 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka ("Službeni list CG" br. 38/11 I 55/12), za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Banka koristi jednostavni metod. Banka osigurava adekvatnost kapitala za operativni rizik tako da u svakom trenutku, na individualnoj osnovi na nivou Banke, osigura iznos kapitala za operativni rizik adekvatan vrstama, opsegu i složenosti usluga koje pruža i operativnom riziku kojem je izložena ili bi mogla biti izložena u pružanju datih usluga.

11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica (Član 14 Odluke)

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju obuhvataju instrumente kapitala drugih pravnih lica i dužničke hartije od vrijednosti. U nemogućnosti da se tržišno valorizuju, ulaganja u kapital drugih pravnih lica se vode po metodi nabavne vrijednosti za koju Banka smatra da je približna tržišnoj vrijednosti. Na dan 31.12.2015. ulaganje Banke u kapital drugih pravnih lica iznosi 713 hilj. EUR. Nakon inicijalnog priznavanja, dužničke hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju evidentiraju se po fer vrijednosti. Nerealizovani dobici i gubici po osnovu dužničkih hartija raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru nerealizovanih dobitaka i gubitaka u okviru kapitala, dok se hartija od vrijednosti ne proda, naplati ili na neki drugi način ne realizuje ili dok ta hartija od vrijednosti nije obezvrijeđena. Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umanji vrijednost, kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspjeha. Prihodi od kamata na dužničke hartije od vrijednosti se obračunavaju i pripisuju mjesečno. Vrijednost dužničkih hartija od vrijednosti na dan 31.12.2015. je iznosila 14.111 hilj. EUR (Euro obveznice Ministarstva finansija Crne Gore i Euro obveznice Ministarstva finansija Republike Srbije)

12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige (Član 15 Odluke)

Priroda kamatnog rizika kojem je izložena Banka svodi se na izloženosti koje nastaju u bankarskoj knjizi i koje nastaju kao posljedica pridobijanja izvora i plasiranja sredstava po različitim vrstama kamatnih stopa. U skladu sa navedenim, profil kamatnog rizika rezultat je izloženosti u bankarskoj knjizi koje Banka ima u fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi. Stručne službe Banke, na osnovu redovnih gap analiza i izrade stresnih scenarija detaljno prate kamatno osjetljive pozicije i preduzimaju korake na kreiranju strukture kamatonosne aktive i pasive u okviru određenih limita.
Banka primjenjuje BPV (»Basis Point Value«) metodu za ocjenu promjene tržišne vrijednosti pozicije bankarske knjige koja nastaje kao posljedica pomjerenja krive prinosa. Na dan 31.12.2015. vrijednost BVP je iznosila 8,4 miliona.

13. Sekjuritizacija (Član 16 Odluke)

Banka ne obavlja poslove sekjuritizacije, pa stoga ne objavljuje infomacije o takvim izloženostima.

ERSTE BANK AD Podgorica

Studentska bb 81000 Podgorica
Tel: 020 440 440
Fax: 020 440 432

www.erstebank.me
info@erstebank.me

14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika (Član 17 Odluke)

Politika upravljanja kreditnim rizikom je dokument kojim se uređuje priznanje i upravljanje kolateralima.

Instrumenti obezbjeđenja (kolaterali) su sredstva naplate potraživanja koja Banci stoje na raspolaganju u slučaju kada klijent prestane otplaćivati svoje obaveze ili ih ne otplaćuje redovno u skladu s ugovorom. Kolaterali predstavljaju sekundarni izvor naplate te nijesu zamjena za ocjenu kreditne sposobnosti klijenta. Banka uzima vrste kolaterala koji se nalaze na popisu prihvatljivih kolaterala, a koristi ih u svrhu naplate, za smanjenje kapitalnog zahtjeva i ispravku vrijednosti. Da bi kolateral bio prihvatljiv, mora biti pravno sprovodiv i siguran za naplatu, dokumentovan, te zadovoljiti uslove definisane za svaku pojedinu vrstu kolaterala. Prije uvrštavanja na popis, mora se utvrditi prihvatljivost, uslovi pod kojima su prihvatljivi, te da li se može i u kojim slučajevima koristiti za umanjenje ispravka vrijednosti i kao kreditna zaštita.
Sve vrste kolaterala koriste se u međusobnoj kombinaciji jednih sa drugima, a što zavisi od boniteta dužnika, visini i vrsti svakog pojedinog plasmana i odluci nadležnog nivoa odlučivanja.
Za svaku vrstu kolaterala određuje se efektivni % kojim se tržišna vrijednost kolaterala umanjuje za potrebe izračuna pokrivenosti portfolija kolateralima i kapitalnih zahtjeva. Efektivni % odražava rizik gubitka koji se očekuje prilikom likvidacije kolaterala, a treba osigurati dovoljnu pokrivenost i u slučajevima nepovoljnih promjena na tržištu.
Davalac kolaterala je lice koje je izdalo hartiju od vrijednosti datu u zalog Banci, lice koje je dalo depozit, odnosno kreditna institucija kod koje je položen depozit, te lice koje daje nekretninu ili drugi oblik kolaterala u zalog Banci, odnosno dopušta fiducijarni prenos vlasništva.
Pružalac nematerijalne kreditne zaštite je osoba koja daje garancije/jemstva, kontragarancije i kreditne derivate u zalog Banci.
Kolaterali koje Banka uzima podijeljene su u grupe i to:

- nekretnine;
- pokretnosti;
- jemstva;
- potraživanja i prava;
- ostali kolaterali.

Podgorica, 31. maj 2015. godine

Izvještaj odobren od strane Kolegijuma izvršnih direktora Erste Bank AD Podgorica